FACTSHEET

Emotionele problemen van jongeren: wat kan de gemeente doen?

Emotionele problemen zoals angst, teruggetrokkenheid, depressieve gevoelen en psychosomatische klachten worden ook wel 'internaliserende problemen' genoemd. Voor dit type problemen bij jongeren is — zeker maatschappelijk gezien — minder aandacht dan voor externaliserend probleemgedrag (dat wil zeggen agressief, opstandig en delinquent gedrag).

Verschillen in zorggebruik hangen sterk samen met in hoeverre ouders denken dat er emotionele problemen in het spel zijn. Ook hebben ouders uit migrantengezinnen meer angst voor de hulpverlening.

Overigens moet worden gewaakt voor 'culturalisering' van problemen. Jongeren uit migrantengezinnen lijken weinig af te wijken van autochtone jongeren wat betreft problemen, oorzaken en vertrouwen in de hulpverlening. Het is geen uitgemaakte zaak dat (groeps)hulp moet plaatsvinden langs gender- of etnische lijnen.

Waarom verdient internaliserend probleemgedrag meer aandacht?

Emotionele of internaliserende problemen verdienen meer aandacht om drie redenen:

- Ten eerste lijden jongeren vaak zwaar onder hun emotionele problemen.
- Bovendien zijn deze problemen dikwijls van langdurige aard.
- Daar komt bij dat ze kunnen ontaarden in externaliserend probleemgedrag, sociale problemen en schoolproblemen.

Uit de literatuur komt naar voren dat de zorgvoorzieningen vooral onder migranten onvoldoende aansluiten bij jeugdigen, hun gezinnen en hun netwerken.

Het beleid van gemeenten kan een positieve impuls geven aan vroegsignalering en hulp bij internaliserende problematiek van adolescenten uit migrantengezinnen. Samenwerking op lokaal niveau is een voorwaarde. Als regisseur van het jeugdbeleid is de gemeente per 2015 verantwoordelijk voor een kwantitatief en kwalitatief toereikend systeem van jeugdhulp, dat ook laagdrempelig en herkenbaar is.

Bouwstenen gemeentelijk beleid

Het Verwey-Jonker Instituut heeft — op basis van een grootschalig onderzoek van de Universiteit Utrecht — een plan van aanpak voor gemeenten ontwikkeld. De focus ligt op emotionele problemen van jongeren uit migrantengezinnen. Zij hebben, zo blijkt uit onderzoek, een grotere kans op emotionele problemen dan autochtone jongeren. Toch krijgen zij veel minder professionele hulp.

Vanwege haar regierol is het aansturen en faciliteren van de samenwerking tussen wijk-teams, migrantenouders en hun netwerken en scholen een belangrijke taak voor de gemeente.

Vooral de relatie tussen mentoren en leerlingen van Marokkaanse afkomst verdient verbetering.

Zowel ouders van Turkse als Marokkaanse afkomst scoren hoger dan autochtone ouders op een passieve aanpak van internaliserende problemen ('het gaat vanzelf over'), en lager op een actieve aanpak (vervelende dingen helpen verwerken).

Plan van aanpak: vier bouwstenen

Het plan van aanpak voor internaliserend probleemgedrag omvat vier bouwstenen:

1. (In)formele steun rondom ouders [school, netwerken]:

- Een laagdrempelig aanbod van psycho-educatie en opvoedondersteuning aan (Marokkaanse) ouders, onder meer via sociale media.
- De school toerusten als aanspreekpunt en schakel.
- Partnerschap helpen vormgeven van professionele voorzieningen en scholen met initiatieven en (zelf)organisaties die dichtbij gezinnen staan.

Het is bekend dat ouders uit migrantengezinnen verhoudingsgewijs onzekerder zijn over de opvoeding en ontwikkeling van hun kinderen; dit neemt toe naarmate hun kinderen ouder worden.

2. (In)formele steun rondom jongeren

- Psycho-educatie voor jongeren, onder andere via internetfora.
- Intensivering van de taak van studentmentoren als aanvulling op de leerlingbegeleiding.
- Lotgenotengroepen op of rondom de school faciliteren.

3. Duidelijker invulling van de taak van de klassenmentor

- Als school meer investeren in het toerusten van mentoren voor hun taken in de leerlingzorg: extra deskundigheidsbevordering.
- Voorwaarden scheppen voor de benodigde persoonlijke aandacht en zorg voor leerlingen: tijd voor huisbezoek en signaleren.
- Steun bieden bij het verbeteren van het contact tussen mentor en leerling, vooral tussen leerlingen van Marokkaanse afkomst en mentoren.

4. Ondersteuning van (in)formele werkers en diversiteitproof werken

- Opstellen van een eenvoudige checklist om mentoren en anderen bij de signalering te ondersteunen bij het herkennen van en omgaan met internaliserende problematiek van leerlingen uit migrantengezinnen.
- Scholing en coaching van professionals in initiële beroepsopleidingen en na- en bijscholing en van informele werkers, voor beter signaleren en geleiden naar hulp.
- Vergroten van de handelingsvrijheid van professionals en het helpen ontwikkelen van diversiteitgevoelig werken.
- Onderzoek naar en uitwisselen van voorbeeldpraktijken.

De informatie in dit factsheet is ontleend aan *Bouwstenen voor gemeentelijk beleid. Vroegsignalering en hulp bij internaliserend probleemgedrag van adolescenten uit migrantengezinnen.* (2013) Uitgave Verwey-Jonker Instituut. www.verwey-jonker.nl juni 2013. Het plan van aanpak is gebaseerd op de uitkomsten van een grootschalig onderzoek van de Universiteit Utrecht. Het gehele traject is gefinancierd door ZonMw.

Wmo to go
Sterk voor bestuurskracht

Verwey-Jonker Instituut

© Verwey-Jonker Instituut; Juli 2013